

ضرورت توجه به مقولات لغوی و دستوری متفاوت در زبان روسی و فارسی و چگونگی تطبیق آنها*

علیرضا ولی پور

استادیار دانشکده زبان‌های خارجی دانشگاه تهران

تاریخ وصول: ۸۳/۳/۳۰

تاریخ تأیید نهایی: ۸۳/۶/۳

چکیده

می‌توان با اطمینان گفت، که مشکل‌ترین مقوله لغوی و دستوری در زبان روسی، مقوله افعال این زبان است. فعل در هر زبانی هسته مرکزی صرف را تشکیل می‌دهد و در زبان روسی به لحاظ وجود برخی مکانیسم‌های دیگر که از مهم‌ترین آن‌ها نگرش گوینده به نحوه چگونگی آن است، با زبان فارسی تفاوت دارد. همچنین مقوله مطلق و استمراری افعال در زبان روسی به لحاظ ایجاد تغییرات معنایی از ظرافت خاصی برخوردار است. به همین علت مجریان آموزش این زبان، لغت‌نامه‌ها و کتاب‌های اختصاصی برای آموزش این مقوله تهیه و تدوین نموده‌اند. اما این لغت‌نامه‌ها و کتاب‌های اختصاصی که توسط روس‌ها برای خارجیان به چاپ رسیده است برای مخاطبان اروپایی در نظر گرفته شده است. ترجمه این آثار که از نیم قرن پیش تا کنون در ایران صورت پذیرفته به لحاظ عدم توجه کافی به مقولات لغوی و دستوری متفاوت در زبان روسی و فارسی آموزش این زبان را در ایران با مشکلاتی توأم ساخته است که نیاز به برنامه‌ریزی و ارائه کتاب‌های آموزشی و لغت‌نامه‌های مناسب دارد.

واژه‌های کلیدی: گونه فعل، زبان روسی، لغت‌نامه‌های روسی، ریشه مصدر، گونه مطلق

* این مقاله مستخرج از طرح پژوهشی با عنوان «نقد و بررسی لغت‌نامه‌های روسی به فارسی و ارائه معانی جدید با احتساب کلمات منسوخ آن‌ها» به شماره ۴۶۰۵۰۹/۱/۳ که با حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه تهران انجام شده است.

مقدمه

طی سال‌های اخیر در زمینه زبان‌شناسی و در زمینه لغت‌شناسی و لغت‌نگاری روسی مطالعات گسترده‌ای صورت گرفته است. قدمت کلمات بومی به دوران اسلاو باستان باز می‌گردد، ولی در دوره‌های اخیر از کلمات خارجی و غیرروسی نیز به آن وارد شده که خود نتیجه تماس مردم روس با سایر ملل در طی قرون بوده است. علی‌رغم وجود کلمات عاریتی متعدد، زبان روسی اصالت خود را به عنوان زبانی مستقل از زبان‌های اسلاو حفظ کرده است. علاوه بر تحقیقات و بررسی‌های مستقل و منفرد توسط اندیشمندان در باره چگونگی ساختار دستور زبان روسی و آواشناسی آن، این موضوع، عنوان رسالات دانشگاهی نیز بوده است. مجموعه بررسی‌ها و مطالعات مذکور با همکاری آکادمی علوم و دانشگاه‌های روسیه در کتابی جامع تحت عنوان **دستور زبان روسی** درج گردیده است. با این حال موضوع آموزش زبان روسی برای خارجیان هنوز از مسائلی است که ذهن زبان‌شناسان روس و روسی‌دان‌های غیر روس را به خود مشغول کرده است.

از بهترین و مشهورترین کتاب‌های چاپ شده در روسیه، در باره صرف افعال زبان روسی برای خارجیان، **لغت‌نامه آموزشی زبان روسی** به قلم تالمچووا **Талмачёва** و کاکورینا **Кокорина** است. به جز آن **لغت‌نامه آموزشی صرف افعال**، کتاب **ترکیبات نحوی افعال زبان روسی**، نوشته دارافییوا **Дорофеева** اهمیت دارد.

در ایران نیز کتاب **صرف افعال زبان روسی**، نوشته پیروگوا **Пирогова** که دارای ۱۰۱ جدول صرف فعل است توسط آقای فریدون دیده‌بان ترجمه و انتشارات گوتنبرگ آن را چاپ کرده است. اما از آنجایی که این ترجمه فاقد توضیحات مناسب برای دانشجویان ایرانی است و به موضوع تفاوت‌های زبانی اشاره نمی‌کند، چندان راهگشا نیست.

بحث و بررسی

صرف فعل در دستور زبان شامل تغییرات فعل با توجه به تغییرات نهاد جمله است. نهاد جمله می‌تواند یکی از شش ضمیر شخصی باشد. فعل‌های زبان روسی، همانند بسیاری از زبان‌ها، از لحاظ شخص، شماره و جنس، با توجه به نهاد جمله، تغییر می‌کنند، مشخصه مصدرهای زبان روسی وجود پسوند مصدری است. شناسه‌ها نشان می‌دهند که فعل در کدام شخص و شمار به کار رفته است. زیرا همان‌گونه که گفتیم فعل‌های زبان روسی از لحاظ شمار، شخص و جنس با توجه به نهاد جمله تغییر می‌کنند. باید توجه کرد که فعل‌های زبان روسی از لحاظ صرف و با توجه به این‌که چه شناسه‌هایی را می‌پذیرند، به دو گروه صرف اول و صرف دوم تقسیم می‌شوند. فعل‌های زبان روسی دارای سه زمان حال، گذشته و آینده‌اند. در بسیاری از زبان‌ها ممکن است به همراه ضمائر شخصی مختلف، پایانه‌های فعلی مختلفی را مشاهده کرد. زبان روسی یکی از این زبان‌هاست. زبان روسی برای هر شخص (فاعل) فعل خاصی دارد. فعل‌های زبان روسی در زمان حال از لحاظ شمار و شخص با نهاد جمله مطابقت دارند. پایانه صرفی فعل در زبان روسی به ریشه فعل اضافه می‌شود و این تغییرات صرفی هم اغلب در ریشه انجام می‌پذیرد، به عنوان مثال؛ چنانچه حرف آخر ریشه از حروف صامت باشد، در آن صورت به هنگام تغییرات، این حروف یا حذف می‌شوند و یا ممکن است به حروف صامت دیگر تبدیل شوند، هم‌چنین بن بسیاری از فعل‌های گروه صرف اول به حروف **a** یا **я** ختم می‌شوند. در زبان روسی با توجه به فعل، می‌توانیم نهاد جمله یا کننده کار را مشخص کنیم، حتی اگر ضمیر شخصی هم همراه فعل نباشد، تشخیص این کار با توجه به فعل امکان‌پذیر است، با این یادآوری که اغلب این فعل‌ها نیازی به ضمیر شخصی ندارند. به مثال زیر توجه کنید.

-Что вы делаете?

-Читаем.

در جواب به سؤال بالا این‌طور استنباط می‌شود که خواننده ما ایم، برای این‌که پایانه صرفی این استنباط را به ما می‌دهد که **(мы)** کننده کار است. در تعدادی از فعل‌های صرف اول زبان روسی، آخرین حرف ریشه به یک صامت ختم می‌شود مانند فعل **ЖИТЬ** (زندگی کردن). فعل‌های صرف اول زبان روسی در اول شخص مفرد، بعد از واکه، دارای شناسه **ю** و بعد از همخوان، دارای شناسه **у** و در سوم شخص جمع معمولاً با اضافه کردن همخوان **т** به صیغه اول شخص مفرد به دست می‌آید. این یک قانون کلی برای فعل‌های صرف اول است. لازم به یادآوری است، که به هنگام یادگیری یک فعل در زبان روسی، بهتر است که فرم مصدر فعل و صرف فعل در اول شخص مفرد و دوم

شخص مفرد آن را یاد گرفت. «این سه شکل نیاز را در صرف بقیه فرم‌های یک فعل، به هنگام یادگیری برآورده خواهد کرد». (باگدانف، ۱۹۹۳، ص ۱۲۷).

در فرهنگ‌های لغت زبان روسی فعل به صورت مصدر ارائه شده است و فرم صرف شده فعل در اول شخص مفرد با ضمیر شخصی **я** برای افعالی است که مضمول قاعده خاصی اند که ویژگی‌های آن توسط صرف صیغه‌های دیگر به دست نمی‌آید. صرف فعل در دوم شخص مفرد با ضمیر شخصی **ты** هم، منبع اصلی اطلاعات مهمی است، که بیانگر حروف صدادار مورد نیاز شما در صرف فعل صیغه‌های دیگر است و بیانگر صرف نوع اول یا صرف نوع دوم خواهد بود. تا آنجا که با مقایسه صرف فعل در اول شخص مفرد، می‌توان فهمید که الگوی تغییر در حروف صامت پایانی و تکیه‌گذاری آن چگونه خواهد بود.

برای مثال فعل **ЖИТЬ** را بررسی می‌کنیم:

دقت کنید که حرف **в** در مصدر فعل **ЖИТЬ** وجود ندارد، این تغییرات در حروف صامت ریشه فعل‌های زبان روسی اتفاق می‌افتد، یعنی زمانی که شما به مصدر پایانه **ТЬ** را اضافه می‌کنید، آخرین حرف صامت در ریشه می‌افتد. در واقع این فعل در ریشه خود، حرف صامت **в** دارد، زیرا صرف فعل در صیغه‌های دیگر نیز دارای این حرف صامت اند.

فرم صرف شده فعل در صیغه دوم شخص مفرد، مشخص می‌کند که این فعل از نوع صرف اول است. حرف صدادار **ѣ** در فعل صرف شده این مطلب را به وضوح بیان می‌کند.

همه فعل‌های صرف اول، دارای حروف صدادار **е** یا **ѣ** در پایانه صرفی خود اند، همچنین بنا بر قاعده کاربرد **ѣ** به جای **е** گویای این مطلب است که تکیه همیشه بر روی پایانه این نوع افعال است. از آنجا که ریشه این فعل به حرف صامت (**в**) ختم می‌شود، پی می‌بریم که آن‌ها پایانه صرفی (**ут**) می‌گیرند و نه (**ют**).

این نکته را نیز باید یادآور شویم که حرف **е** در پایانه این فعل به هنگام صرف به **ѣ** تبدیل می‌شود، این تغییر در زبان روسی به هنگام قرار گرفتن تکیه به روی پایانه اتفاق می‌افتد. در زبان روسی با مقایسه شباهت‌ها و تفاوت‌های فعل‌هایی که زبان‌آموز تا به حال آموخته، یادگیری یک فعل جدید آسان‌تر می‌شود.

بیشتر فعل‌های صرف دوم در زبان روسی دارای شناسه‌های (**ить**) و یا (**еть**) در مصدر اند. در صرف افعال صرف دوم حروف صدادار (**е – и**) که قبل از علامت مصدر قرار گرفته‌اند، جزء ریشه فعل محسوب نمی‌شوند و برای به دست آوردن ریشه، با حذف این حروف صدادار و پایانه مصدری (**ть**) حاصل می‌شود. ریشه زمان حال فعل‌های صرف دوم همیشه به یک حرف صامت ختم می‌شود.

«در زبان روسی به دیدگاه گوینده در مورد عملی که توصیف می‌کند، با لحاظ قرار دادن کم و کیف و زمان اطلاق آن وید یا گونه فعل می‌گویند» (پانفیلوف، ۱۹۹۸، ص ۹۷). کلمه وید (**вид**) در زبان روسی به معنی (دیدگاه) است. در بسیاری موارد در روسی گوینده می‌تواند از دو فعل جفتی یکی را برای بیان عملی استفاده کند، یعنی یکی از آن‌ها را انتخاب کند، که هر یک از این دو فعل عمل را از دیدگاه و تأکید متفاوتی بیان می‌کنند. برای فهمیدن مفهوم گونه فعل، ابتدا باید دانست که یک گوینده روسی چگونه یک عمل را می‌بیند. از دیدگاه گوینده، یک عمل هم می‌تواند به عنوان یک کل و هم جزء دیده شود، بخشی که می‌تواند شروع طول و پایان عمل را توصیف کند. نمودار زیر را در نظر بگیرید.

$A \rightarrow B \rightarrow B \rightarrow B \rightarrow B \rightarrow B \rightarrow B \rightarrow C$

(A- بیانگر شروع عمل

- (B مدت وقوع عمل - (C کامل شدن عمل

عمل خواندن یک کتاب را در نظر بگیرید، سه حالت زیر را در نظر بگیرید:

شروع - هنگامی که شروع به خواندن می‌کنید.

طول - طول مدتی که می‌خوانید.

پایان - وقتی که شما تمام متن را به طور کامل خوانده‌اید.

خواننده روسی زبان می‌تواند بر هر یک از گونه‌های؛پروسه؛ خواندن تمرکز کند. قسمت **a** و **c** آتی اند که برای این دو مورد نمی‌توان از طول یا دوام صحبت کرد برای رسیدن به **c** شما باید وارد **a** و **b** شوید. شما می‌توانید در هر نقطه که بخواهید خواندن را در **b** متوقف کنید.

– **a** و **c** می توانند در آینده یا گذشته اتفاق بیافتند، اما نمی توانند در زمان حال اتفاق بیافتند، وقتی شما شروع به خواندن کتاب می کنید، عمل شروع کردن انجام شده و تمام شده است، تنها عمل هایی که دارای طول (دوام) اند، می توانند در زمان حال باشند. قسمت **b** از عمل خواندن می تواند هم در حال، هم آینده و هم در گذشته صورت بگیرد.

در روسی اگر بخواهیم بر **c** یعنی تکمیل عمل تکیه کنیم، از گونه مطلق فعل استفاده می کنیم و وقتی بر قسمت **b** تأکید می کنیم از گونه استمراری استفاده می کنیم و نیز وقتی به عمل به عنوان یک کل (**a-b-c**) نگاه می کنیم، از گونه استمراری استفاده می کنیم. اغلب فعل های روسی به صورت جفت می باشند و هر دو گونه فعل، اساساً به یک معنایند، ولی یکی از آن دو برای توصیف استمرار عمل و دیگری برای توصیف گونه مطلق استفاده می شود. (آپرسین، ۱۹۹۸، ص ۱۴۳)

Вчера вечером я читала книгу.

در مثال بالا گوینده قسمت **b** عمل خواندن را توصیف می کند، او چیزی راجع به تمام شدن خواندن کتاب نمی گوید، شنونده هم نباید تصور کند که کتاب تمام نشده است، این جمله نشان می دهد که عمل طول مدت داشته است و در مدتی طولانی اتفاق می افتد. (برای گوینده ذکر استمرار اهمیت داشته است.)

Я прочитала книгу вчера вечером. مثال دیگر:

– در اینجا گوینده بر قسمت **c** عمل خواندن تأکید می کند، یعنی کامل شدن فرایند خواندن، یعنی هنگامی که آخرین کلمه خوانده شده است، اما دقت کنید، که این عمل پایانی آنی است و طول مدت زمانی ندارد، به خاطر داشته باشید که دو فعل گونه های مختلف یک عمل واحد را توصیف می کنند.

Летом они строили дом. مثال دیگر

– خانه ممکن است کامل شده و نیز ممکن است نشده باشد. این جمله هیچ اشاره ای به خاتمه عمل نمی کند. به این جمله توجه کنید:

Летом они построили дом.

– این جمله اشاره می کند که عمل اتمام ساختمان در تابستان و زمان مشخصی انجام شده است. حالا به چند مثال گونه فعل همراه سؤال توجه کنید، همیشه به خاطر داشته باشید که شما، گوینده ای هستید که با توجه به این که می خواهید اطلاعات بدهید یا بگیرید، یکی از دو فعل را انتخاب می کنید. فرض کنید که می خواهید از شخصی بپرسید که آیا رمان Доктор Живаго را خوانده است یا نه:

Вы читали Доктора Живаго вчера?

به سؤال دقت کنید. گوینده می خواهد که از قسمت **b** عمل خواندن اطلاعات کسب کند. گوینده نمی خواهد بداند که آیا شما آن را تمام کرده اید یا نه، اطلاعات مورد نظر در مورد فرایند عمل می باشد، در چنین حالتی، در روسی از گونه استمراری فعل استفاده می شود: می توانیم همان سؤال را در زمان حال بپرسیم و باز از دید استمراری استفاده کنیم. توجه داشته باشید، که تنها قسمت **b** می تواند با افعال استمراری بیاید:

Вы читаете Доктора Живаго?

اما وقتی سؤال می کنیم:

Вы прочитали Доктора Живаго?

شما وقتی این سؤال را می کنید که بدانید کسی به خواندن کتاب مشغول بوده، یعنی واقفید که قسمت **b** انجام گرفته است، در واقع شما می خواهید بدانید که آیا عمل موفقیت آمیز تمام شده است یا نه؟ آیا قسمت **c** انجام گرفته است؟ این سؤالی است که معلم ممکن است در کلاس بپرسد، تا بداند آیا تکالیف انجام شده است یا نه:

Вы прочитали Доктора Живаго?

اغلب فعل های مطلق و استمراری می توانند بر قسمت های **a-b-c** یا **b-c** تأکید کنند، اما تنها بر **a** نمی توانند تأکید کنند، برای تأکید بر قسمت **a** عمل در زبان روسی (مانند فارسی) از فعل **начать** که معنای شروع کردن را می دهد، با مصدر فعل مورد نظر استفاده می شود.

Вы начали читать Доктора Живаго?

Что ты начала делать вчера?

ضرورت توجه به ارتباط وجه فعل و گونه فعل در زبان روسی

همانطور که گفته شد، معمولاً از شکل مطلق فعل هنگامی استفاده می‌شود که قصد تکمیل عمل باشد، ولی هنگامی که امر به یک عمل واقعی دلالت کند، از شکل استمراری فعل استفاده می‌کنید.

Приготовьте обед в 2 часа!

Готовьте обед!

اما هنگامی که هدف انجام ندادن کاری باشد، می‌بایستی از وجه استمراری فعل استفاده شود.

Не читайте эту газету!

Не говорите мне об этом!

Не проходите к нам!

۳- در زبان روسی سوم شخص مفرد برای فعل امر وجود ندارد، در عوض از کلمه **пусть** همراه با فعل حال یا آینده کامل استفاده می‌شود.

Пусть Олег приготовит обед.

Пусть Нина напишет письмо.

در زبان روسی، همچنین نوعی ساختار اول شخص جمع امر وجود دارد که معادل؛ بیاید؛ در زبان فارسی است و هنگامی از آن استفاده می‌شود که بخواهید به شخصی پیشنهاد کنید تا کاری را با هم انجام دهید .

اگر فعل استمراری باشد از کلمه **давай** در مفرد و **давайте** استفاده کنید و فعل را به صورت مصدر بیاورید .

Давайте играть в шахматы.

Давай смотреть телевизор.

ضمناً اگر فعل به صورت شکل مطلق باشد، از صیغه اول شخص جمع بدون فاعل، همراه یا بدون کلمه **давай** استفاده می‌شود .

Пойдём в парк.

Давай поможем маме.

چگونگی تشکیل گونه فعل در روسی و نحوه درج آن در لغت‌نامه‌های آموزشی

تشریح روند چگونگی تشکیل گونه فعل و پیش‌بینی چگونگی تشکیل فعل مطلق در روسی، تقریباً غیرممکن است، اما بعضی از مطلق‌ها با اضافه کردن پیشوند به استمراری ساخته می‌شوند. اغلب فرهنگ لغت‌ها، هر دو شکل را برای کلمه می‌نویسند، مانند **فرهنگ روسی به فارسی** گ. و آواسکانیان که دارای ۳۰۰۰۰ لغت است، برخی نیز فقط برای شکل مطلق توضیح می‌نویسند و شکل استمراری را به مطلق ارجاع می‌دهند مانند:

предвосхищать *несов. см. Предвосхитить*

предлагать *несов., см. предложить*

предназначать *несов. см. предназначить*

در **فرهنگ روسی به فارسی** ۳۶۰۰۰۰ لغتی اوفچنینکوا و **Овчининкова** فقط برای شکل مطلق توضیح آمده و شکل استمراری را به مطلق ارجاع داده است.

برخی نیز فقط برای شکل استمراری توضیح می‌نویسند و شکل مطلق را به استمراری ارجاع می‌دهند، مانند **فرهنگ روسی به فارسی** ۱۱۰۰۰

لغتی کلیف سووا **Клевцова** :

мстить *несов.* انتقام گرفتن،

~ врагам از دشمنان انتقام گرفتن

мочь I несов. 1. чаще с неопр. قادر بودن، توانستن

он не мог встать с места او نمی توانست از جایش بلند شود

что ты можешь делать? تو چه کاری می توانی انجام دهی؟

ты бы мог не застать меня дома ; امکان داشتن، ممکن بودن ۲.

امکان داشت تو مرا در خانه نیابی

3. в знач. вводн. сл. может разг. то же, что может быть;

может, это и правда شاید این حقیقت داشته باشد ✨ **может быть, быть может** в знач. вводн. сл.

а) ممکن است او بیاید **он, может быть, придёт** ; احتمال دارد، ممکن است

б) **в вопр. и побуд. предлож ениях** شاید ; **может быть, вам здесь неудобно?**

ممکن نیست! **не может быть!** ; شاید اینجا برایتان مناسب نباشد؟

به نظر می رسد روش اتخاذ شده در **فرهنگ روسی** اوژئیگف مناسب تر باشد. وی نیز فقط برای شکل استمراری توضیح می نویسد و شکل مطلق را

به استمراری ارجاع می دهد. زیرا کاربرد شکل استمراری بیشتر است و بر خلاف شکل مطلق که فقط برای زمان های گذشته و آینده به کار می رود، در زمان حال نیز به کار می رود.

با این حال در **فرهنگ روسی** اوژئیگف، در مواقعی که افعال بی قاعده باشند و یا کاربردهای فراوانی داشته باشند، این رویه حفظ نمی شود و مثال و

توضیحاتی برای شکل مطلق نیز ارائه می گردد! مانند:

дать – сдать

Сдать сов. 1. кого-что سپردن، دادن، تحویل دادن

~ дела کارها را سپردن

~ хлопок государству سپردن دولت سپردن

~ книгу в набор کتاب را برای چاپ دادن

2. что کرایه دادن، اجاره دادن

~ комнату اتاق را کرایه دادن

3. что и без доп. بقیه را دادن

~ с рубля двадцать копеек از یک روبل ۲۰ کپک بقیه را دادن

4. что سپردن، دادن

~ последний экзамен امتحان آخر را دادن

5. что دشمن شهر را تسلیم کرد **противник сдал город** از دست دادن

نتیجه گیری

همانطور که گفته شد، در سال های اخیر در زمینه زبان شناسی و در زمینه لغت شناسی و لغت نگاری روسی و حتی روش آموزش زبان

روسی، مطالعات گسترده ای صورت گرفته و نتایج ارزشمند و کاربردی به دست آمده است. با این حال موضوع آموزش زبان روسی برای ایرانیان هنوز از مسائلی است که محل بحث و بررسی های بسیار است.

تجربه نشان داده است، تهیه لغت نامه های دو زبانه روسی- فارسی و تحریر دستورهای آموزش زبان روسی برای ایرانیان، بدون مشارکت و

۱- برای مطالعه بیشتر در باره گونه افعال در زبان روسی به مقاله ای در شماره ۷ مجله پژوهش زبان های خارجی دانشکده زبان های خارجی، زمستان ۱۳۷۸، صص ۶۳ - ۶۹ تحت عنوان «گونه افعال در زبان روسی» نوشته دکتر علیرضا ولی پور مراجعه کنید.

همکاری روسی‌دان‌های ایرانی دچار مشکلات و ابهامات فراوان می‌شود.

متأسفانه کتاب‌های آموزشی و لغت‌نامه‌های تدوین شده توسط مؤلفان روسیه، به موضوع مخاطبان ایرانی توجه‌ای نداشته‌اند و حتی لغت‌نامه‌های تدوین شده روسی-فارسی بدون در نظر گرفتن موضوع اختلاف بینش زبانی، تحریر یافته‌اند. مسئله قدیمی شدن لغت‌نامه‌های مذکور و منسوخ شدن بسیاری از کلمات آن‌ها نیز باعث سر درگمی و آشفتگی مضاعف در جریان آموزش زبان روسی شده است. با علم بر این مشکلات و نیاز به آموزش این زبان در ایران و عدم توجه روس‌ها به این مشکلات، چاره‌ای نیست، مگر آن‌که خودمان به رفع این نقیصه اهتمام ورزیم. زیرا امروزه ثابت شده که به لحاظ تفاوت‌های زبان‌شناختی و روان‌شناختی، درک مناسبی از بسیاری مقولات دستوری و لغوی به دست نمی‌آید، بخصوص در انتقال معانی گونه‌های مختلف فعل، افعال بی‌قاعده، افعال حرکتی، ترکیبات فعل با دیگر اجزاء کلام و اصطلاحات و ترکیبات نحوی.

ابتکار عمل استادان دانشکده زبان‌های خارجی دانشگاه تهران، در راستای تألیف کتب مناسب، تا حد فراوانی به ارتقاء منابع آموزشی زبان روسی کمک کرده است. با این حال هنوز در بسیاری حیطه‌ها نیاز به تولیدات علمی مناسب و جدید محسوس است، بخصوص در زمینه تهیه و تدوین لغت‌نامه‌های مناسب با لحاظ تفاوت‌های زبان‌شناختی و روان‌شناختی زبان‌های مبدأ و مقصد.

منابع

- 1- Апресян Ю. Д., *Конверсивы как средст во синонимического преобразования языковой информации*, - В кн.: Проблемы прикладной лингвистики. М. Тореза, 1998.
- 2- Богданов В. В., *Иллокут ивная функция высказывания и перформат ивный глагол*, М, 1993. - 166 с.
- 3- Гальперин И.Р., *Грамматические категории текста*, Известия АН СССР. Серия литературы и языка, 1977, № 6.
- 4- Дорофеева Т.М., *Синтаксическая сочетаемость русского глагола*, - М.: "русский язык", 1998.
- 5- Панфилов В. З., *Взаимоотношение языка и мышления*. М., "Наука", 1989.
- 6- Пирогова Л.И., *Спряжение русского глагола. Издательство*, "Гуттенберг", Тегеран 1978.
- 7- Реферовская Е.А., *Коммуникативная структура текста в лексико-грамматическом аспекте*, Л., 1989
- 8- Таирбеков Б. Г., *Философские проблемы науки о переводе (гносеологический анализ)*, Баку, ЛГУ, 1994.
- 9- Талмачёва В.Д., Учебный словарь глагольных форм русского языка, - М.: "русский язык", 1998.